

Jocs de poder

OBAMA S'HA REUNIT AMB EL
PRESIDENT DE VIETNAM, L'ÚLTIM PAÍS
QUE LI HA GUANYAT UNA GUERRA
ALS ESTATS UNITS

© The Economist

Barack Obama va fer d'amfitrió d'un convidat ben inusual la setmana passada. La visita de Nguyen Phu Trong a Washington ha estat la primera d'un dirigent en actiu del vell enemic dels Estats Units, el Partit Comunista del Vietnam (PCV). En teoria, Trong és el polític de més rang del seu país (si bé, a la pràctica, no és el més poderós). El seu viatge marca un punt d'inflexió en les relacions entre els Estats Units i el Vietnam, ara que les negociacions d'aquest últim amb la Xina s'han deteriorat. Però cap on portarà la nova amistat depèn en part del resultat de les lluites al Vietnam. D'aquí a uns mesos hi haurà un congrés del partit que podria tenir un gran efecte en les polítiques del Vietnam tant interiors com exteriors.

Fa dècades que els Estats Units i el Vietnam tenen lligams diplomàtics, però la creixent fluïdesa de les relacions és una tendència recent. Als Estats Units inquieta l'atroc històric del Vietnam respecte als drets humans del Vietnam, per bé que sembla que està millorant (el 27 de juny, el Vietnam va alliberar un pres polític de gran repercussió, Le Quoc Quan, advocat pels drets humans, el darrer de diversos dissidents destacats que ha d'alliberar). Tanmateix, valora l'entusiasme del Vietnam per l'Acord Transpacífic, liderat pels Estats Units, una proposta d'acord comercial regional que no inclouria, si més no inicialment, la Xina. Es creu que els Estats Units tenen un especial interès a trobar una manera perquè els seus vaixells atraquin amb més llibertat a la badia de Cam Ranh, un base situada a la costa meridional del Vietnam.

Per al Vietnam la relació és més urgent i hi ha molt més en joc. La passada primavera una empresa xinesa de titularitat estatal va traslladar una plataforma petrolífera de perforació en aigües disputades properes a la costa vietnamita, fet que va desencadenar aldarulls antixinesos en zones de les províncies del centre i sud del Vietnam. Espantat per

Plataforma petrolífera de perforació en aigües disputades pròximes a la costa vietnamita.

aquesta demostració de força xinesa i per un enorme dèficit comercial amb el seu geniüt veí del nord, el Vietnam ha estat buscant noves amistats. L'octubre passat va convèncer parcialment els Estats Units que aixequés una llarga prohibició de vendre armes al Vietnam. Aquesta estratègia, però, encara preocupa alguns conservadors del PCV, que temen encendre més la Xina i que creuen que els Estats Units, sense fer soroll, intenten erosionar el partit.

Els funcionaris nord-americans presenten la visita de Trong com un exercici de "construcció de confiança" entre dos països amb uns records encara molt profunds i convulsos de la guerra, que va acabar fa quaranta anys. Trong, però, potser pensa el mateix pel que fa a enfortir les credencials del partit al país. A molts vietnamites corrents els preocupa que el PCV sigui tan pròxim al Partit Comunista de la Xina. La trobada amb el president Barack Obama pot ajudar a esvaïr les sospites que ell i el seu aliat, el president Truong Tan Sang han estat tous amb la Xina.

Pot ser que Trong no continuï gaire temps a l'escenari polític. Pot acabar retirant-se després del proper congrés quinquennal del partit, que podria tenir lloc al gener o al febrer. Allà, els tres càrrecs més importants del Vietnam –cap del partit, president i primer ministre, a través dels quals el poder flueix de manera laxa– seran assignats a tres membres del politburó de setze membres. Predir-ne el resultat és difícil. Però com que l'opinió pública s'inclina fermament contra la Xina, sembla que les faccions del partit que advoquin per una línia més dura contra la Xina –i per una de més amable amb els Estats Units, el Japó, l'Índia i Corea del sud– són les que més probablement en sortiran vencedores.

El seu líder és Nguyen Tan Dung, un reformista econòmic amb estil propi, primer ministre des del 2006. Tot i els mals resultats en la lluita contra la corrupció, el seu Govern sembla que està obert a les idees dels vietnamites formats a Occident. Sembla que Dung té més voluntat que altres líders a l'hora de promoure les reformes necessàries per fomentar un feble creixement de la pro-

ductivitat i, no menys important, impulsar la privatització parcial de les moltes empreses estatals vietnamites; canvis que l'Acord Transpacífic probablement requeriria. El 26 de juny el Govern va declarar que pensava relaxar els límits sobre les propietats d'estrangers en diversos sectors.

En part a través de patrocinis, Dung ha ampliat enormement el seu poder: els primers ministres solen tenir-ne molt menys, en els sistemes comunistes. Els lligams amb caps de partit provincials i amb els directors de les empreses estatals li han permès dominar el comitè central del partit, de 175 membres. Però això no vol dir necessàriament que Dung hagi de sortir victoriós del proper congrés. Els enemics li buscaran els punts febles, i ja n'ha mostrat uns quants. El 2010 va patir la vergonya de l'impagament d'un préstec per part de Vinashin, una empresa estatal de transport que era considerada un exemple de la seva agenda reformista. El 2012 va sobreviure per poc a una campanya tramada per rivals seus al politburó que el volien fer fora. Tanmateix, encara se'l veu majoritàriament com el polític més capaç i més carismàtic del país. L'acti-

tud agressiva de la Xina al mar de la Xina meridional, on els dos països tenen una irreconciliable disputa entorn de les fronteres marítimes, ha enfortit la seva posició donant-li l'oportunitat de fer valer les seves credencials nacionalistes.

Dung ha estat primer ministre durant dues legislatures i no li és permès presentar-se a un tercer mandat. Però es diu que li agradaria ser secretari general (el càrrec actual de Trong). Obtenint aquest càrrec probablement Dung podria col·locar un aliat com a primer ministre: Nguyen Xuan Phuc, el vice-primer ministre, o Nguyen Thi Kim Ngan, una de les vice-presidentes de l'assemblea nacional del país. El sector de Dung, però, podria competir amb un altre aspirant. El president Sang potser voldrà mantenir-se en el càrrec o es podria retirar i buscar un aliat que el substituís (dues possibilitats serien Phung Quang Thanh, el ministre de Defensa, i Tran Dai Quang, que controla la policia).

Però també s'especula que Dung podria intentar aconseguir els càrrecs de secretari general i de president i fer una concessió als seus oponents oferint la plaça de primer ministre a un po-

lític proper a Sang. Això significaria una "gran transició" en la política vietnamita, afirma un analista estranger. Irònicament, faria que el sistema polític del Vietnam s'assemblés al de la Xina, on Xi Jinping té una influència incontestable tant en la posició de president del país com en la de cap del Partit Comunista.

Un assalt així al poder desconcertaria algunes persones del partit. L'ambició de Dung i la seva forta personalitat fa temps que semblen en conflicte amb el procés del PCV, lents i basats en el consens. Però molts creuen que uns temps perillous exigeixen un lideratge decisiu. El 25 de juny les autoritats marítimes xineses van anunciar que la plataforma petrolífera que s'havia traslladat l'any passat a prop del Vietnam se situaria una mica més a prop (si bé aquesta vegada en aigües generalment considerades de la Xina). L'anunci és, probablement, un senyal que a la Xina no li fa gaire gràcia la decisió de Trong de visitar els Estats Units; els pròxims moviments de la plataforma –acostant-se o allunyant-se de territori vietnamita– mostraran el grau de descontentament de la Xina. •